

GORDION DOSTLARI B Ü L T E N İ

Şekil 1: Gordion'daki Teras Binası'na konservasyon yapılırken, kuzeybatıya bakış. Fotoğrafçı GGH.

Gordion'un 2013 sezonu sona erdi. İki aylık sezonumuz süresince özellikle mimari konservasyon ve yenilenen kazıya ağırlık vererek çok çeşitli aktivitelere giriştik. Geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da daha önceki kazı sezonlarında bulunmuş olan malzemenin çalışılmasına büyük önem verdik. Aslında bu çalışma, 2012 sezonunun sonunda inşaa ettiğimiz yeni ve geniş seramik depomuz sayesinde önceki yıllara kıyasla daha kolay oldu. Yaz süresince kazı alanında 10'dan fazla sektörde çalıştık. Ay-

rica 35'ten fazla bilim insanı ve uzman da Haziran ve Temmuz aylarının çeşitli zamanlarında kazı ekibine katıldı.

Konservasyon ve Restorasyon

Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye'deki arkeoloji projelerinin başkanlarından enerjilerinin büyük çoğunluğunu arkeolojik konservasyona ve yerleşim yerinin düzenlenmesine ayırmalarını istedi. Tüm Akdeniz ülkeleri bu doğrultuda durma-

dan ilerliyor, biz de bu isteği bu yaz bütün kalbimizle benimsedik. Gordion'un konservasyon programı Penn'in Tarihi Koruma lisans üstü programının himayesinde ve Frank Matero, Angelo Lanza ve Elisa del Bono'nun gözetiminde yürütülüyor. 2013 yılındaki mimari konservasyon Erken Frig Teras Binası, ya da sanayi bölgesi (Şekil 1 ve 2), Erken Frig çakıtaşı mozaïği (Şekil 3) ve Erken Frig şehir kapısında (Şekil 4) yapılmıştır. Bu bölgelerin tamamı M.Ö. 9. yüzyıla tarihlenir. Erken Frig Teras

Şekil 2: Angelo Lanza Teras Binası'ndaki duvar taşlarından birini çelik halatlarla sağlamlaştırırken. Fotoğrafçı Brian Rose.

Binası iki uzun yapı sırasından oluşur ve her yapı sırasında sekiz bina bulunur. Bu yapı sıraları 16 m genişliğindeki meydanın iki yanında konumlanmıştır. Bu binalar teksil ürünleri ve tahıl işleme gereçleriyle doludur.

Bu yapıların duvarları M.Ö. 800'de Gordion'un iç kalesine hızla yayılan büyük ve yıkıcı bir yangın sonucu ağır hasar görmüş, duvar taşları çok fazla çatlamış ve yılmıştır. Yaz süresince üçüncü ve beşinci odalardaki birkaç duvarın konservasyon çalışmalarını tamamladık. Bu çalışmalar doğrultusunda kırılmış bloklar epoksi ile tamir edildi ve duvarları daha dayanık-

Şekil 3: Ayşem Kılınç-Ünlü tarafından Gordion Müzesindeki Megaron 2'nin mozaigine konservasyon yapılırken. Fotoğrafçı Meredith Keller.

lı hale getirmek amacıyla duvar içlerine paslanmaz çelik halatlar monte edilerek güçlendirildi (Şekil 2). Odalardan birinde m.ö. 9. yüzyıla tarihlenen ve ocakla ilgilenecek amacıyla kullanılmış demir bir tırmığın bulunması beklenmedik bir sürprizdi. Ayrıca ileriki dönemlerde yapılacak olan konservasyon çalışmalarını planlamak amacıyla beşinci odadaki duvar kalıntıları ve megaronların önündeki taş döşeme de belgelendi. Önceki yıllarda olduğu gibi, konservasyonu yapılmış olan duvarların

üzerleri jeotekstille kaplandı. Nemin taş duvarın içine işlemesini engellemek amacıyla jeotekstilin üzerini kerpiçe çevrelenmiş, kökleri derin olmayan çimlerden yumuşak bir örtü ile kapattık.

İç kale höyüğünün doğusunda kalan bir elit kamu binası olan Megaron 2'nin içinde Rodney Young tarafından bulunan çakıltaşı mozağında yapılan konservasyon çalışmaları da devam etti (Şekil 3). Bu mozaik hala şimdiye kadar bulunmuş en erken çakıltaşı mozaik olma özelliğini

koruyor (m.ö. 9. yüzyıl), ve bir araya gelmiş küçük halılara benzeyen karmaşık, çok renkli geometrik motifler barındırıyor. Bu mozaik 1950'lerde gün yüzüne çıkarıldığında Gordion Müzesi'ne taşınmak amacıyla parçalara bölünmüştü, ancak bu panellerin şu anda ciddi şekilde konservasyon ve restorasyona ihtiyacı var. J.M. Kaplan Fonu'nun cömertliği sayesinde çakıltaşlarının tekrar derzlendirilerek sabitlenmesi ve daha iyi sergi imkanı sunacak yeni panel desteklerinin tasarlanması için

Şekil 4: Erken Frig Kapı Binası'na sondaj yapılırken, güneye bakış. Fotoğrafçı Brian Rose.

gereklî uygulamalarda ilerleme kaydedebildik. Bu çalışma Frank Matero, Elisa del Bono, Angelo Lanza, Ayşem Kılınç-Ünlü ve Meredith Keller tarafından denetlendi.

Diğer büyük konservasyon projesi Anadolu'daki en iyi korunmuş Demir Çağı şehir kapısı olan (Şekil 4) Gordion'daki Erken Frig Kapısı idi (M.Ö. 9. yüzyıl). Fakat, 1999 depreminden sonra kapının Güney Duvarı'ndaki taşlarda esneme meydana geldi ve bu esneme giderek kötüleşti. Bu nedenle hasarlı duvarın düzelmesini sağlayacak ve başka bir deprem olması durumunda bile sağlam kalmasını sağlayacak dört yıllık bir restorasyon programı hazırladık. İmar planı Frank Matero ile yapı mühendisi David Biggs tarafından, J.M. Kaplan Fonu'nun cömert desteği ile geliştirildi.

Güney Kapı Duvarı'nın her iki yanında duvarın temelini sağlamlığını ve duvara dayanan dolgunun uyguladığı basıncı kontrol etmek amacıyla iki sondaj açıldı. Temelin sağlam olduğunu, fakat esneme yapan taşların yerinden sökülüp taşlar üstünde basınç uygulayan moloz dolgu kesildikten sonra tekrar yerleştirilmesi gerektiğini keşfettik. Bu da gelecek yıl, yani 2014 yılında, esnemenin etkilenmiş 4 metre (11 adet) taşın kapının güney duvarındaki yerinden sökülmesi gerektiği anlamına geliyor. Bunun için duvarın yanına yeni bir yapı iskelesi kurulması ve tamir edilen kaplama taşlarının yerlerine kenetlenmesi için paslanmaz çelik bantların yatay bir şekilde duvarın içine monte edilmesi gerekecek.

Gordion'un iç kalesini çevreleyen ziyaretçi yolunun uzun zamandır iyileştirilmeye ihtiyacı vardı. Kültür ve Turizm Bakanlığı da haklı olarak bu iyileştirmeyi 2013 yılının asıl amaçlarından biri haline getirmemizi istedi. Bu amaçla iç kale höyüğün etrafına on bir yeni çift dilli bilgi panosu yerleştirildi (Şekil 5). Böylece artık ziyaretçiler Gordion yerleşimlerinin bütün tarihine ulaşabilecek. Elisa del

Şekil 5: Gordion Sitadel'deki bilgilendirme tabelası; Erken Frig Kapı Binası arka planda görünür. Fotoğrafçı: Brian Rose.

Bono ile Angelo Lanza ziyaretçi yoluna 100 metreden (330 ft.) uzun yeni taş merdivenler yerleştirdi (Şekil 6) ve yürüyüş yolu da kepçe ya da önden yükleyici ile düleştirildi (Şekil 7). Sezonun sonuna doğru yerleşim yerinin etrafını 400 metre (1300

ft.) boyunca saran eski dikenli tel örgüyü kaldırıp yerine yeni, çinko kaplama çelik tel örgü koyduk. Bu sayede yerleşim yerinin görünüşünü göze çok daha güzel görünüre hale getirdik. On bir bilgi panosuna ek olarak, höyüğün ortasına da on iki yeni

Şekil 6: Ziyaretçi yolunun yerleşim yerinin girişi yakınlarındaki yeni basamaklar. Erken Frig Kapısı ve Orta Frig rampası ya da teras duvarı arka ortada. Fotoğrafçı GGH.

Şekil 7: Ziyaretçi yolu kepçe ile düzlenirken. Ön planda çok renkli taşlarla inşa edilmiş olan Orta Frig Kapısı görülmüyor. Fotoğrafçı Brian Rose.

pano ekledik. Böylece ziyaretçilerin megaronların ve teras binalarının her birini rahatça bulabilmelerini sağladık.

Kazı

2007 yılında yeni kazıya moratoryum uyguladım, çünkü yayınlama hızı bizim istediğimiz kadar süratli gitmiyordu. Ama, son üç yılda altı yeni Gordion cildi yayınlandı ve iç kale höyüğün tarihi ve topografyasına ilişkin bir takım önemli sorulara cevap verebilmek için yeni kazıların yapılmasının gerekli olduğu bir noktaya geldik.

Bundan dolayı iç kalenin Erken, Orta ve Geç Frig dönemlerindeki gelişimi ile ilgili bilgilerimizi geliştirmek amacıyla bu yaz yeni kazılara başladık. Aynı zamanda yerleşim yerinde konservasyon ana planının bir kısmını uygulayabileceğimiz alanı seçmek istiyorduk. Bu sayede kazı ile konservasyon el ele yürüyebilecekti.

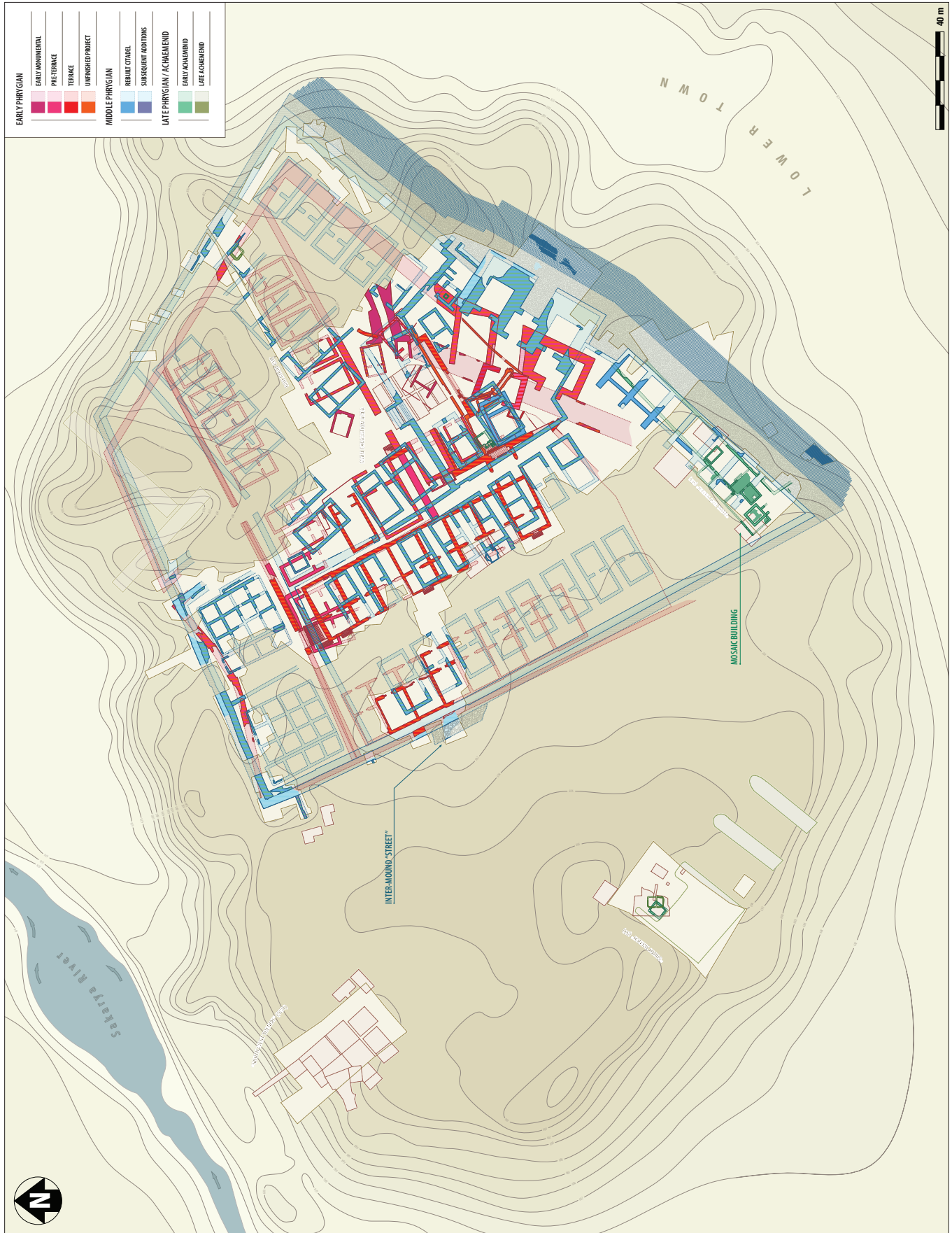
Hedefimizdeki kazı alanı (Şekil 8), iç kalenin pek incelenmemiş alanlarından biri olan, höyüğün ortasından geçen ve neredeyse 600 yıl boyunca şehrin ana geçiş yolu olarak kullanılmış gibi görünen devasa bir sokaktı (Şekil 9). Bu so-

kak 7 metreden daha geniş ve yaklaşık 285 metre uzunluğunda gibi görünüyor ve Hellenistik dönemin başında tamamen doldurulmuş. Bu bölgede Rodney Young tarafından çok az kazı yapılmış olduğundan dolayı Gordion'da höyüğü bu kadar etkili bir şekilde ikiye bölen böylesi devasa bir sokağın neden yapıldığı sorusu hala açığa kavuşmadı.

Sokağın girişinin yakınlarında yapılan uzaktan algılama (remote sensing) sonucu bu bölgede taş ve kerpiçten anıtsal bir yapının izleri görüldü (Şekil 8 ve 10). Biz de açmayı bu bölgede açtık. Bu alan daha önce

Şekil 8: Gordion Sitadelin havadean görünüşü. Kırmızı daire yeni açmanın yerini gösteriyor.

Şekil 9: Gordion'daki Frig yerleşimlerinin renkli tabakalanma planı. Mozaik Binası planın alt bölümünde yeşil renkli olarak görülmüyor. Plan Gareth Darbyshire ve Gabriel Pizzorno tarafından araştırılıp, çizildi.

Şekil 10: Gordion İç Kale höyüğünün panoramik görünüşü. Soldaki mavi çadırın yanında yeni açma görülüyor. Fotoğrafçı Richard Leibhart.

Rodney Young tarafından kazılmış Mozaik Bina'nın hemen altında olduğundan avantajlı bir konumdaydı. Mozaikli Bina çokrenkli çakıltası mozaikleriyle ön plana çıkan ve muhtemelen bölgenin Pers yöneticisi için yapılmış olan görkemli bir yapıdır (Şekil 11). Bu yapının ve çevresindeki alanın konservasyonu her zaman amaçlarımızdan biri olmuştu ve bu nedenle yeni kazı, yerleşim yerinde ziyaretçiler için yeni bir alanın vitrine çıkarılması amacıyla düzenlenilen daha büyük bir programın parçasını oluşturdu.

11 x 14 m (36 x 46 ft.) boyutlarındaki açmada altı buçuk hafta boyunca çalışmalar sürdü. Bu açmada Erken Frig döneminden (M.Ö. 9. yüzyıl) Erken Roma dönemine (M.S. 1. yüzyıl) kadar uzanan dönemlere ait bulgular elde edildi. Yapılan en önemli

keşif, basamaklı taş rampa ya da teras duvarının üzerindeki desteksiz duvardır (Şekil 12-14). Bu yapı açma boyunca güneybatı-kuzeydoğu yönünde 9 metre uzunluğunda devam ediyor. Duvarın açmanın sınırlarının dışında da devam ettiği açıkça bellidir. Uzaktan algılama sonuçlarına göre duvar doğuya doğru en az 20 metre ve batıya doğru yaklaşık 10 metre daha devam ediyor. Başka bir deyişle muazzamdı.

Hem rampa hem de üzerindeki desteksiz duvar kireçtaşı bloklarla geniş dikdörtgen şeklinde inşaa edilmişti. Rampaya ait 13 basamağı ortaya çıkardık ancak rampa muhtemelen 3-4 metre (10-13 ft.) daha aşağı doğru devam ediyor. Bu da demek oluyor ki rampa ve rampanın desteklediği duvar yaklaşık 10 metre (33 ft.) boyunca yükseliyordu. Bunun iç kale sur sisteminin bir

parçası olduğu açıkça bellidir ve muhtemelen bir kapıya bağlıdır.

İç kale höyüğünün içinde bu duvarın yapı tekniğine benzer şekilde inşaa edilmiş diğer korunmuş duvarlar Erken Frig dönemine (M.Ö. 9. yüzyıl) tarihleniyor. Ayrıca rampanın başladığı yer Orta Frig dönemine tarihlenen ana kapıdaki rampadan çok daha derinde olduğundan bizim kazdığımız duvar ve rampa muhtemelen Erken Frig dönemine tarihleniyor. Kesin tarih verebilmek için gelecek yıl bu bölgeyi daha detaylı bir şekilde incelememiz gerekiyor, ama eğer bu tarih doğruysa iç kalenin anıtsal istinat duvarlarının daha M.Ö. 9. yüzyılda kullanılmaya başlandığına dair ilk kanıtı açığa çıkardık demektir.

Bu tarih, açmada bulunan diğer iki yapının tarihine de uyuyor. Rampanın gü-

Şekil 11: Mozaikli Bina'nın 1952'de Rodney Young tarafından yapılan kazısı, güneybatıya bakışı. Fotoğraf Gordion Arşivi, UPM.

Şekil 12: Yeni açmada kazı yapılırken. Soldan sağa Mehmetcan Soyluoğlu, Sarah Leppard ve Kurtis Tanaka. Fotoğrafçı Brian Rose.

Şekil 13: Yeni gün ışığına çıkarılmış rampa, muhtemelen Erken Frig dönemi. Fotoğrafçı Gabriel Pizzorno.

neyinde ve ona dik olarak, çoğunlukla şekil verilmemiş yumuşak beyaz kireçtaşlarından kabaca yapılmış bir duvar vardı (Şekil 12–14). Bu duvarın görünen genişliği 3 metrenin (9 ft.) hemen altında ve açmanın güney kenarına doğru 4 metre (14 ft.) boyunca devam ediyor.

Duvarın doğu yüzü ana kapıda görülen Orta Frig dolgu malzemesiyle dikkat çekici bir benzerlik taşıyor. Bu durumda kaba duvar, ana kapıda yapılmış olduğu

gibi, aslında höyüğün bir yanından başka bir istinat duvarına kadar uzanan ve Erken Frig basamaklı rampasına değecek şekilde yapılmış olan Orta Frig dolgu malzemesinin kalıntıları olabilir.

Açmanın kuzeyinde uzaktan algılama görüntülerinde de görülen başka bir anıtsal yapı vardı. Her ne kadar kesinlikle emin olabilmek için daha fazla araştırma yapmamız gerekse de, bu aradığımız kapı olabilir. Yapı pembe/mor ve kırmızıdan

sarı, yeşil, koyu gri ve gri/beyaza kadar değişen farklı renklerde bloklardan oluşuyordu (Şekil 12–13). Yapılış tekniği yapının Orta Frig dönemi (M.Ö. 8./7. yüzyıl) olabileceğini işaret ediyor.

Bu yapı M.Ö. 400 yılı civarında bir depremle yıkılmış gibi görünüyor ve duvarın taşları açmanın kuzey tarafına yığılmıştı. Yapının yıkıntıları içinde korunmuş halde ardıc ağacına ait sekiz tahta bulduk. Dendrokronolojik analizler binanın yapı-

Şekil 14: Yeni gün ışığına çıkarılmış rampa ve onu çevreleyen duvarlar, batıya bakış. Fotoğrafçı Sarah Leppard.

Şekil 15: Orta Frig çağında Sitadel glasi çizimleri yapılırken. Soldan sağa: Lucas Stephens, Gabriel Pizzorno, ve Kurtis Tanka. Fotoğrafçı: Julia Hurley.

liş tarihini daha kesin bir biçimde belirleyebilmemizi sağlayacak.

Açma, iç kale höyüğün güney yamacında olduğundan kazılması pek kolay değildi. Açma başkanları Sarah Leopard ve Simon Greenslade'e ve onların yardımcıları Penn lisansüstü öğrencileri Lucas Stephens ve Kurtis Tanaka'ya, Ankara Üniversitesi'nden Mehmetcan Soyuloğlu'na ve Hacettepe Üniversitesi'nden Hüseyin Erol'a teşekkürlerimizi sunmayı borç biliriz. Selz Vakfı, Harvard Üniversitesi Loeb Klasik Kütüphanesi Vakfı, Luther Replogle Vakfı ve Jordan Vakfı cömert maddi destekleriyle katkıda bulundular.

Bu sezon kazıları için çok sayıda ön çalışmalar yapmamızı gerektiydi: yeni bir kazı planı ve veritabanı kaydetmek, verileri dijitalleştirmek ve geniş bir altyapı kurmak. Yeni haritalama standartları ve yeni bir kazı alanı "karelemesi" gerekiyordu. Bu yenilikleri gerçekleştirmek için ilk önce eski haritalamadan doğan yanlışları düzeltmeye başladık (bkz. Şekil 15-16). Bu ön çalışmaların önemli bölümünü Gareth Darbyshire (Gordion Arşiv müdürü) ve Gabriel Pizzorno (Araştırma Görevlisi) yaptılar. Mimari kayıt ve fotogrametriyi içeren yeni açmaların haritalanması Gabriel Pizzorno ve yardımcıları Penn

Üniversitesi öğrencisi Julia Hurley ve Koç Üniversitesi doktora öğrencisi Yasemin Özarslan tarafından yapıldı.

Jeofizik Araştırmaları

Gordion höyüğünün etrafında ve üzerinde bir hafta boyunca uzaktan algılama araştırması yine Freiburg Almanya'daki GGH Şirketi'nden Stefan Giese ve Christian Hübner tarafından ve Penn lisansüstü öğrencileri Lucas Stephens, Kurtis Tanaka ve Patricia Kim asistanlığında yapıldı. Araştırmanın iki ana hedefi vardı: 1) Rodney

Young tarafından bırakılan büyük çöplüğün kaldırılmasını da gerektiren, yeni açma ile Mozaikli Bina arasındaki alan; 2) İç kale höyüğün batısında kalan Frig dönemi yerleşim alanı olan Aşağı Şehir.

Mozaikli Bina ile yeni açma arasındaki bölgede Jeofizik Ekibi hem elektrik öz direnç (electrical resistivity) hem de yeraltı manyetik anomalilerini ölçen magnetometre kullandı. Yaptıkları çalışma hem bu yılki kazılar sırasında bulunan büyük rampanın hem de rampanın kuzeyindeki büyük yapının Mozaikli Bina'ya doğru devam ettiğini gösterdi.

Şekil 16: Gordion Sitadel'de yeni koordinatlama çalışması. Gabriel Pizzorno (sol) ve Gareth Darbyshire (sağ). Fotoğrafçı Lucas Stephens.

Şekil 17: Uzaktan algılama yöntemi ile saptanan Gordion surları. Dış Şehire ait yeni sonuçlar sol üstte. Planı hazırlayan GGH.

Şekil 18: Yeni seramik deposu (Çanak Palas) önünde 2013 Gordion ekibi, Tümülüs MM uzakta görülüyor. Fotoğrafçı GGH.

2008 yılında Aşağı Şehir'deki jeofizik araştırmaları çok kısıtlı şekilde yapılmıştı, ancak 2013 yazında bölgeyi hayli geniş ölçekte ve çok daha sistematik bir biçimde araştırmaya başladık. Önünde savunma amaçlı kazılmış bir hendekle birlikte muhtemelen kerpiçten yapılmış büyük bir duvarın yerleşim bölgesini çepeçevre sardığını keşfettik (Şekil 17). Elektrik öz-direnç hendeğin yaklaşık 4-5 metre genişliğinde olduğunu gösteriyor. Hendeğin genişliği Troya'daki yerleşim bölgesini koruyan Geç Tunç Çağı hendeğinden bir hayli büyük, bu yüzden de bu önemli bir keşif. Ayrıca Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin kurtarma kazısı yapmakta olduğu ve muhtemelen Frig dönemine ait

anıtsal mezar höyüğü olan Beyceğiz Tümülüsü'nde müzenin yaptığı yüzey araştırmasına yardımcı olduk.

Yayın

Kazı evi Tunç Çağından Orta Çağa kadar uzanan farklı metinler üzerinde çalışan araştırmacılarla doluydu (Şekil 18). Bu metinler arasında, Geç Frig döneminde Gordion'da duvar mozaiklerinin bir parçasını oluşturan seramik kazıklar üzerine Penn lisansüstü öğrencisi Sam Holzman'ın, ok uçları üzerine Askold Ivantchik ve Lada Sementchenko'nun, demir objeler üzerine Gareth Darbyshire'in, tunçlar üzerine Maya Vassileva'nın, Hellenistik mimari

ve seramikler üzerine Shannan Stewart ve Martin Wells'in, Geç Frig seramikleri üzerine Galya Bacheva'nın, Geç Tunç Çağı ve Erken Demir Çağı seramikleri üzerine Carolyn Aslan ile Gülşah Günata'nın, Yunan seramikleri üzerine Kathleen Lynch'in, İslami dönem seramikleri üzerine Scott Redford'ın, Frig dokuma araç gereçleri üzerine Penn lisansüstü öğrencisi Kate Morgan'ın, MM Tümülüsü mimarisi üzerine Richard Liebhart'ın, 1988 ve 1989 kazı sezonlarının yayınları üzerine Mary Voigt'in ve Erken Frig Teras Binası üzerine Ken Sams'in çalışmaları ve başka araştırmalar bulunuyordu.

Gelecek yıl üç monografin daha basılması planlanıyor: fildişi eşyalar üzeri-

ne Phoebe Sheftel'in, Gordion sikkeleri üzerine Ken Harl'in ve Gordion'un antik çevresi üzerine John (Mac) Marston'un çalışmaları. The Archaeology of Phrygian Gordion'u geçen Kasım ayında yayınladık. Bu yayın, Erken Frig döneminin başlangıcından Büyük İskender'in gelişine kadar Gordion tarihinin altı yüzyılını içeren 18 makalenin bulunduğu bildirileri içeren bir konferans cildi.

Özellikle Başkan yardımcısı Ayşe Gürsan-Salzmänn günlük kazı ve restorasyon çalışmalarının denetimindeki yardımı, bilgilendirme tabelalarının uygulanmasındaki çalışmaları ve tüm İngilizce raporlar ve yazıların çevirisi için; seramik ve küçük buluntu analizi yöneticisi Shannan Stewart'a, dijital araştırma ve operasyon yöneticisi Gabriel Pizzorno'ya, kayıt

görevlisi Penn lisansüstü öğrencisi Patricia Kim'e derin şükranlarımı sunuyorum. Onlar olmadan bu yazki işler bu kadar düzgün yürütülemezdi. Obje konservasyonu Angela Elliott, Jessica Johnson, Cricket Harbeck, Donna Strahan, ve Colleen O'Shea'nın uzman denetlemeleriyle yapıldı. Groeningen Üniversitesi'nden Canan Çakırlar ve Mirjam Post fauna analizi, Naomi Miller paleobotanik çalışmaları ve Ali Rıza Akalın fotoğraflamayı yaptı. Başkent Üniversitesi'nden Billur Tekkök Hellenistik ve Roma dönemi seramikleri üzerine cömertçe tavsiyelerde bulundu. Ken Jordan seramik deposunun organizasyonunda olmazsa olmaz bir destek verdi. Bekçimiz ve ev yöneticimiz Zekeriya Utğuda her şeyin etkin bir şekilde çalışmasını sağladı.

2013 sezonundaki çalışmalarımız Ankara İl Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisi Sayın Müge Küçük'ün enerji dolu desteği sayesinde, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi müdür vekili Sayın Enver Sağır ve müzenin müdür yardımcısı Sayın Halil Demirdelen'in yardımıyla kolaylaştı. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne, özellikle Genel Müdür Sayın Abdullah Kocapınar'a, Kazılar Dairesi Başkanı Sayın Melik Ayaz'a, Sayın Umut Görgülü ve Sayın Zeynep Boz'a yardımları ve yönlendirmeleri için en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Ne şanslıydık ki yaz süresince birkaç Gordion Dostu yerleşim yerini ziyaret etti, öneri ve desteklerini sundu. Özellikle Temmuz ayında Penn Müzesi Williams Direktörü Julian Siggers, Marianne Lovink, Ko-

Şekil 19: Kültür ve Turizm Bakanlığı görevlilerinin Gordion ziyareti. Soldan sağa Abdullah Kocapınar, Ayşe Gürsan-Salzmänn, Zülküf Yılmaz, Gökhan Bozkurtlar, Zeynep Boz ve Umut Görgülü (arkadaki bir kişi tanınmadı). Fotoğrafçı Brian Rose.

rint Kazıları eski direktörü ve Müze'nin Mütevelli Heyeti emeritus üyesi Charles Williams ve Penn Müzesi Geliştirme Direktörü Amanda Mitchell-Boyask'ın ziyaretlerinde bu destek ve önerileri aldık. Bu süre içinde Dr. Siggers, Dr. Williams ve ben, Abdullah Kocapınar ve Enver Sağır ile Ankara'da görüştük. Penn Müzesi ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki kültürel işbirliğini güçlendirme konusunda anlaştık. Temmuz ayının sonunda Abdullah Kocapınar, Melek Ayaz, Zülküf Yılmaz, Gökhan Bozkurtlar, Umut Görgülü, Zeynep Boz, Enver Sağır ve Halil Demirde-

len'in bizi ziyaret ettiği özel bir akşam yaşandı (Şekil 19). Gordion projesi tarihinde ilk defa Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan bu kadar çok ziyaretçiyi ağırladı ve ziyaretçilerimiz hem bize hem yerleşim yerine şeref verdiler.

Sözlerimi bitirmeden önce şunu da belirtmek isterim ki bizim çalışmalarımız ve keşiflerimiz sizin cömert desteklerinize doğrudan bağlıdır. Yardımlarınız olmadan bu bültende bahsedilen başarıların hiçbirisi gerçekleşemezdi. Pennsylvania Üniversitesi Arkeoloji ve Antropoloji Müzesi, C.K. Williams ıı Vakfı, Selz Vak-

fı, Loeb Klasik Kütüphanesi Vakfı, Luther Replogle Vakfı ve Jordan Vakfı'na özellikle bize verdikleri destekten dolayı teşekkürü borç biliriz.

Vardığımız sonuçları bu yıl içinde hem A.B.D.'deki hem de Gordion'daki konferanslarda pek çoğunuzla paylaşmayı umuyoruz. İnternet sitemizde projeye ilgili en güncel bilgileri bulabilirsiniz:

<http://sites.museum.upenn.edu/gordion>

Hepinize tekrar teşekkürler, sizi Gordion'da ağırlamayı dört gözle bekliyoruz!

Her şey gönlünüzce olsun,

C. Brian Rose
James B. Pritchard, Arkeoloji Profesörü,
Pennsylvania Üniversitesi;
Gordion Kazıları Eş Başkanı

Ayşe Gürsan-Salzmänn
Orta Doğu Arkeolojisi Araştırma Uzmanı;
Gordion Kazıları Başkan Yardımcısı

Gordion Dostları; alan koruma, saha çalışması ve en son keşiflerin yayınlanması da dâhil olmak üzere devam etmekte olan Gordion kazı projesini desteklemektedir. Tüm *Gordion Dostları* sezon boyunca sürdürülen çalışma ve sonuçları ile ilgili yıllık bülten alacaktır. *Gordion Dostları*, Gordion'a özellikle davetlidir ve alanda, kazı sahasında ve müzede rehberli turlar da düzenlenecektir. Ne boyutta olursa olsun, yapılacak her katkı alanı korumamıza ve hakkında duyurular yapmamıza yardımcı olacaktır. Gordion'u vergiden düşebileceğiniz bağışlar ile destekleyebilirsiniz. Destekleriniz için; <http://sites.museum.upenn.edu/gordion/about/friends> sitesine başvurabilirsiniz.

